

Ветровете на промяната

Игнаци
Карпович

К- ОСТИ

ГЕЯ НМБ-РИО

Ветрове на промяната

Игнаци Карпович

К-ОСТИ

Проектът е съфинансиран
от програма
„Творческа Европа“
на Европейския съюз

Библиотека
на Полския
институт
в София

© Copyright by Ignacy Karpowicz
© Copyright by Wydawnictwo Literackie, Kraków

Всички права запазени. Никаква част от това издание не може да бъде преиздавана, съхранявана по компютърен начин или препредавана под каквато и да е форма или по какъвто и да е начин – електронен, механичен, фотокопиран, записващ или друг, без предварителното писмено съгласие на носителите на правата.

© Игнаци Карпович, автор, 2017
© Лилия Рачева, превод, 2017
© Издателство „Гей-Либрис“, 2017

ISBN 978-954-300-167-5

Ветровете на промяната

изнаци карпович

К-ОСТИ

Превод от полски: Лилия Рачева

ГЕЯ РИС

СОФИЯ

ОТДЕЛНИ ОБРАЗЦИ

1.

Мая: възраст 36 години; тегло 52 kg; ръст: 160 см; очи кафяви; сексуална ориентация: хетеро със склонност да драматизира и експериментира; мирогледна ориентация: депресия; националност: на изчезване; отношение към жертвите на холокоста: съпричастно.

Автобусът стоеше бавно в задръстването и ведно неправилно словосъчетание. Климатикът беше повреден и бълваше топли вълни над главите на пътниците. Мая не виждаше никакъв климатик; наличието му беше от гедуктивен характер и произтичаше от прочита на лепенките по вратите и прозорците. (Автобусът е с климатична инсталация. Не отваряйте прозорците.)

Юнското слънце безмилостно нагряваше стъклениите, пластмасовите и металните части на автобуса. Хората се бяха превърнали в топлообменници. Мая седеше между сухото стъкло и един влажен човек; седеше с голяма черна торба, която беше на пода между краката ѝ. Изпитваше все по-натрапчивото и все по-неприятното усещане за грешка. Беше направила грешка и се беше озовала в неподходящо пространство, в склад за резервни части втора употреба.

Гледаше през прозореца една млада жена в скъпа кола. Там сигурно климатикът беше наред.

Не понасяше обществения транспорт, защото хората прекалено много използваха автобусите и никога поединично. Щеше да вземе такси, ако не беше вчерашният факт (повреди ѝ се

пералнята) и днешният (седем злоти в банковата ѝ сметка), а всъщност сливането им в една измамна истина, но все пак истина.

Някой кихна. Кихаше човекът до нея. Забеляза как след киха-вицата капки слонка и слуз се пръскаат ветрилообразно от уста-та и носа му. Или конусообразно, въпреки че съседът ѝ не кихаше на правилни геометрични фигури. Изобщо май приличаше на чеченец. Мая се изчерви, както винаги, когато си помислеше нещо политически некоректно.

Кихащ чеченец: възраст 17 години; тегло 77 kg; ръст 178 cm, очи тъмни; сексуална ориентация: да ги еба руснаците; мирогледна ориентация: обичам майка си; националност: чеченска; отношение към жертвите на холокоста: неопределено.

Редуцирана. Рационализирана. Оптимизирана.

Чудеше се как ще каже на Шимон.

Скъпи, бях подложена на... Рационализиране? Оптимизиране?

Радваш ли се? И аз също. Отрязаха ме.

До дванайсет часа работеше на щат, след дванайсет се при-съедини към безработните; естествено, бяха я уведомили преди три месеца, връчиха ѝ писмено уведомлението само че никой не я беше предупредил, че ще се почувства толкова странно. Ни-кой не беше споменал нищо за жегата, за повредената пералня и финансовите средства, които изключваха достъпа до такси.

Две години работи в института и положително няма да тъ-гува за никого, макар че не можеше да изключи обстоятелството, че ще сънува някои от сътрудниците. Мая дори генем не беше сто процента непроницаема, да не говорим за нощите – тогава в главата ѝ можеше да се промъкне буквално всеки.

Стълбичката на победителите в нощните кошмари се зае още първите месеци. Бронзов медал за директора на института, когото беше нарекла господин Фишу или господин Не сега. Сре-бърният медал беше за пряката ѝ началничка, госпожа Агата, а златният – за колегата Матеуш.

Житни поля, царевични ниви, бали от един и същ материал, превозни средства, движещи се едва-едва по размякнатия асфалт – тези картини изглеждаха динамични, интригуващи и изпълнени

с тайни в сравнение с работата на Мая. Размножаваше, модифицираше, унищожаваше бактерии, пиеше кафе и чай, подреждаше, записваше резултатите, искаше ръкавици, които все липсваха, сънуваше пипетки и колби. Размножаваше, модифицираше, унищожаваше, записваше, пиеше. Обедът в стола струваше петнайсет злоти. Свински котлет, пилешки дробчета, в петък риба с мизерна на плаж, затворен от санитарната инспекция.

От самото начало у нея се породи подозрение, нежно като есенен житен стрък, че това е научким, че не е истина, че повече го няма, отколкото го има. Антична ПВЦ дограма на прозорците, разлепени плочки, капещи чешми, кафяви ивици в клозетната чиния, мизерна заплата, лаборатория като снимка, изобразяваща лаборатория отпреди петнайсет-двайсет години, и хората, по-скоро като от снимки за репортаж, отколкото от реалния живот.

Първите месеци това донякъде я забавляваше, цялото това положение, и плочките, които се разлепваха, и бактериите. Представяше си, че са я ангажирали за сериал под заглавие „Хирурги“. Или под каквото и да е друго заглавие. При тази нагласа се страхуваше от злите сили и преди всичко от Фишутото и от Агата като че ли показно, като че ли научким и наопаки – през обектива на хиперреализма.

Старяеше се с всички сили, смяташе, че никой в този сериал не изиграва ужаса при вида на госпожа Агата с такова съвършено актьорско умение като нея и че никой не може да се сравни с нея в опитите да отблъсква ухажванията на Матейуш, докато с Фишутото се научи да изчезва в стената като мишка, с което много се гордееше, в края на краищата това не беше лесна актьорска задача – да се слееш със синкавата, тук-там олющена стена без помощта на гримьорка.

Играеше, че работи много самоотвержено и ѝ се струваше, че е най-добрата актриса в целия този многосериен институт; въпреки това не спечели нито слава, нито пари. След първата година изпадна в депресия или бърнаут. Размножаваше, модифицираше, унищожаваше бактерии, пиеше кафе и чай, подреждаше, записваше резултатите, искаше ръкавици, които все липсваха, прекарваше много време, загледана във вратичката на микровълновата печка.

Работата в института беше под нейната квалификация, съгласи се, защото трябваше да постъпи някъде на работа, впоследствие обаче скуката и рутината се оказаха направо непреодолими. Поради разочарованието поощряваше в себе си астмата дотогава, докато вече не можеше без инхалатор. И електронна цигара. Дръпваше дълбоко ту от инхалатора, ту от електронната цигара. У дома – мъжът ѝ, синът ѝ и питомното порче.

След триседмичен отпуск се върна за втория сезон на сериала. Измъчваше бактериите, като ги унищожаваше с по-голямо желание, отколкото да ги размножава. (Гореспоменатият факт говеде до неприятна размяна на реплики с Фишутто). Накрая ѝ хрумна да си направи блог. Взе герои от института и ги пренесе в една приказна страна и по-точно в Мордгор-2. Фишутто стана Саурон, Агата – началничката Назгул, а Матейш – Гимли, синът на Глоин. В началото пишеше вкъщи; и толкова се забавляваше, че започна да пише и в института.

Непосредствено след месечното съвещание Гимли, синът на Глоин, се спотаи и чакаше началничката Назгул, неизвестно чия дъщеря, в страничното коридорче, което се задънваше до една врата с надпис „Метларник“. Срецаха се там, за да подготвят отровни заговори и интриги, които си подаваха един на друг от уста на уста с езиците, като на поднос. Никой в крепостта Барад Дур не знаеше за това, освен Кая-Мая, мъчезарно същество от друга таксономична категория, принцеса на белите орки, затворена в крепостта на Саурон в резултат на могъщи и непреодолими проклетия от причинно-следствен характер и поради икономическа необходимост. Кая-Мая нямаше да знае за тайните срещи, ако веднъж не се беше заблудила из ходниците на Барад Дур. В един момент, когато чу стъпки и смях, тя се скри зад първата и единствена врата и се свря в един ъгъл със стари метли и четки. Именно чрез този драматургично често използван похват научи следното, а то беше, че Гимли се увърта около началничката Назгул, а тя от своя страна не отблъсква ухажванията му.

Кая-Мая пое задължението и усилието след ежесмесчното съвещание да следи Гимли и началничката Назгул, докато те стигнеха до мястото за срещи с участието на скрити трети лица, а

именно на Кая-Мая. Кая-Мая ги подслуша и научи, че по време на съвещанието Саурон за пореден път мрънкал за реорганизация и рационализация на крепостта, както и за затворените в нея орки. Наближаваше вероятно Четвъртата епоха, а след нея – Плановите. Планирали да създадат съвременно пространство за мъчения, снабдено със съвършено нови уреди от последно поколение, направо от ЕС, и същевременно планирали да ликвидират социалната стая, създадена още в началото на Втората епоха. Обсъждали още предстояща сеч в стола. Възнамерявали да изпратят орките, които работят там, на полето около крепостта на елфите, очевидно Агенцията по заетостта, така се наричаше и предизвикваше страх у орките поради факта, че бяха сериозно задължени с кредити за телевизори и почивки.

Писането ѝ вървеше чудесно. Мая често се смееше, понякога се вълнуваше и гръпваше от инха- и от е-, две облачета благодворни субстанции. Един мрачен ден, след като изтреби хиляди бактерии, включително и себе си, тя реши да разведри мрачната атмосфера в института. Както е ярко слънцето, така ярко беше и хрумването ѝ – да изпрати на колегите си линк към блого. Очевидно веднага ще се познаят и ще се разведрят.

Ако изобщо се беше стигнало до разведряване, то беше станало напълно интровертно. В стола не я посрещнаха изрази на омраза, а гневни погледи, гневни и същевременно напълно лишени от израз.

Пролетта беше вече в разгара си, когато реалността в Мордор съвпадна с реалността в института. Въведоха онези страшни рацио- и рео-, а тяхна жертва, поне на първия етап, стана един-единствен орк – Мая. Временно прекрати дейността си в блогосферата, заобикаляше отдалече микровълновата печка, опита да се сприятели с всички живи същества, преодолявайки в себе си предубеждението спрямо многоклетъчните. Но заповедта за уволнение не беше отменена.

Последния ден напъха в една черна торба за боклук личните си вещи – лични и не толкова лични. Включително и нов чифт лабораторни ръкавици, две престилки, няколко маски, пипетката и пантофите, които бяха с няколко номера по-големи, затова пък почти неизползвани.

Качи се в автобуса и се заби. Първо, в задръстването. Второ, в жегата. Трето, в себе си. Докосна с пръст върха на носа си. Баба ѝ навремето беше разказвала на внучката си, че от високите температури носовете на хората се удължават. Вероятно баба ѝ е имала предвид лъжите и Пинокио, но деменцията беше свършила своето, както и лековерието (Мая беше повярвала на баба си).

Допря пръст до основата на носа, във вдлъбнатината между устните и хрущяла. Обикновено носът ѝ свършваше след нокътя, но преди първата фаланга. Днес носът ѝ свърши до половината на средната фаланга.

Ако можеше да скрие носа си, остър като кулата на Исенгард, в сянката на шапка. Сега вече, прецени, ще ми трябва огромно мексиканско сомбреро, а ако температурата се повиши още, нищо няма да ме скрие, евентуално само сянката, хвърляна от убийства на хора, и то най-добре наскоро.

Сребреница, рождена дата: юли 1995; родители: холандският батальон на ООН и сръбски части; брой на потомството: около 8000 убити босненски мюсюлмани; особени белези: следи от куршуми; сексуална ориентация: неактуална; мироведна ориентация: неактуална; националност: неактуална; отношение към жертвите на холокоста: неактуално; хвърлената сянка: неотменима.

Когато слезе от рейса, приличаше повече на скелет на човек, дори по-лошо – на макет на скелет. Нещастно потно същество с неопределени перспективи за миналото и безинтересни за бъдещето, както и с голяма черна торба за боклук, не особено тежка; гържеше я отпред като външна бременност, plug&play.

Довлече се до апартамента, усещаше, че пристъпът наближава в реалния свят, събу си сандалите; за да спечели малко време, с остатъка от топлата минерална вода изпи една таблетка ксанакс. И се просна на пода, върху хладните плочки в кухнята. Включи електронната цигара и пое дълбоко никотина. После пръсна в устата си с инхалатора.